

VAMMAS

MIELENTERVEYS JA TYÖELÄMÄ- MITEN NUORTEN MT-
HÄIRIÖT NÄKYVÄT TYÖELÄMÄSSÄ? MITKÄ OVAT
KESKEISET HAASTEET JA MITEN NIITÄ RATKOTAAN?

HAMK 30.8.2017

Nuorten mielenterveys

Nuorten mielenterveyshäiriöt (THL 2013):

- Joka 5. nuori kärsii jostain mielenterveyshäiriöstä ja tämän lisäksi useammalla vielä psyykkistä oireilua
- Suuri osa mt-häiriöistä alkaa juuri nuorena
- Yleisimpiä ovat mieliala-, ahdistuneisuus-, käytös- ja päihdehäiriöt - tärkeää toimintakyvyn arvioiminen

Uutiset keväällä ja kesällä 2017: Nuorten mielenterveysongelmat ennätyslukemissa - ilmiö kansallinen, sillä erikoissairaanhoidon lähetteet kaksinkertaistuneet kaikkialla Suomessa. Syitä ei vielä tiedetä.

Petteri Pietikäinen (Hulluuden historia) 2015: ”Suomalaisilla ei ole 2000-luvulla aikaisempaa enemmän mielenterveyshäiriöitä”

Haasteet mielenterveyden tutkimiselle...

Työelämä tänään ja tulevaisuudessa

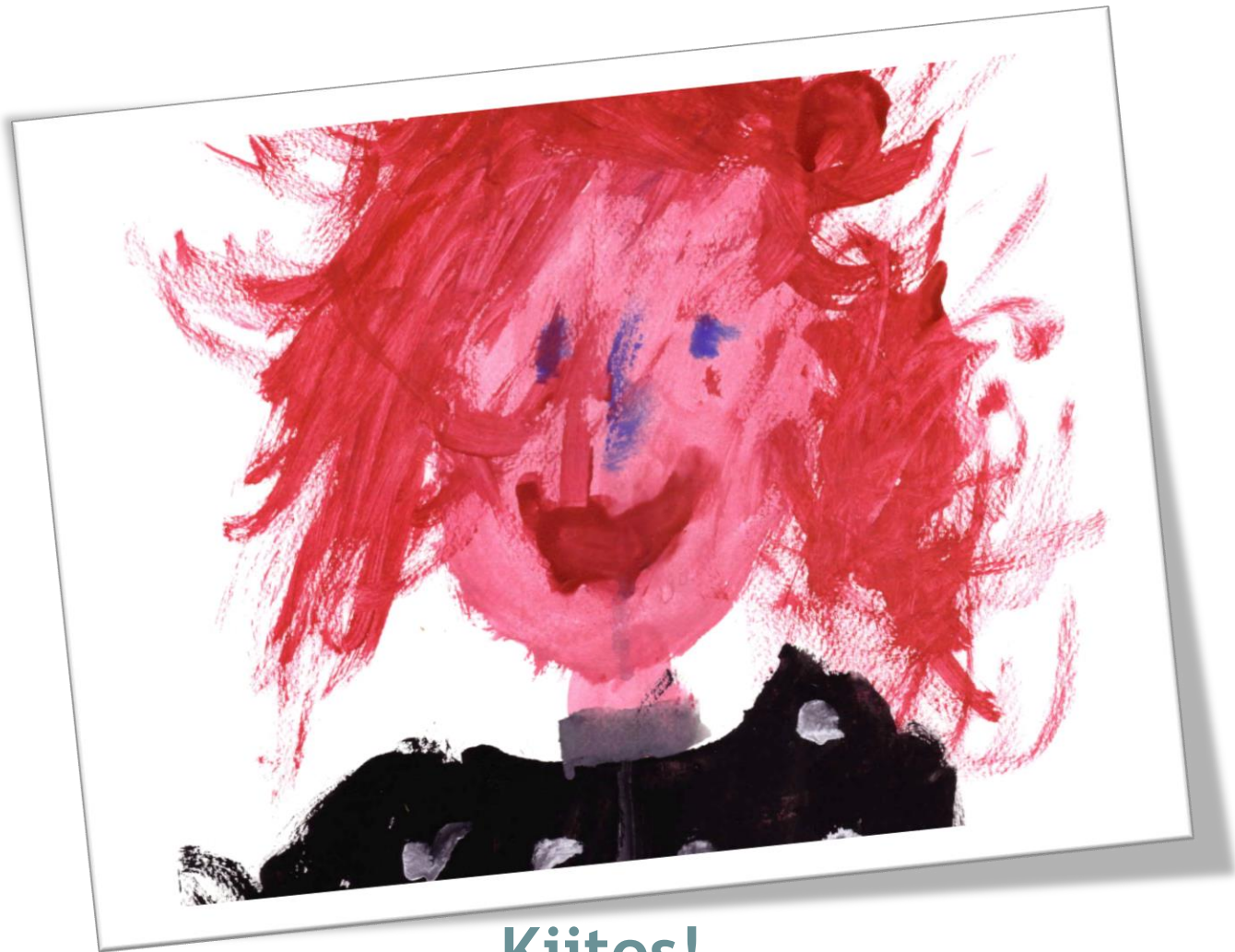
- Fyysinen kuormittavuus vähentynyt ja työturvallisuus parantunut
- Tutkimus: Psykkisen haavoittuvaisuuden nousu suomalaisessa työelämässä 1960-2015 (TTL, 2017): työelämä monimutkaistunut, työn vaatimukset koventuneet, tahti on kiihastunut ja on oltava tavoitettavissa aikaisempaa enemmän, kognitiivista prosessointia vaativa työ lisääntynyt, tyhjäkäynti ja joutilaisuus on karsittu pois kokonaan tehostamisen vaateessa = vähemmän mahdollisuuksia puolikuntoisena työskentelylle, 100% suorituksen jatkuva odotus. Nuoret uskaltavat tuoda paremmin epäkohtia, tyytymättömyyttä ja omaan jaksamiseen liittyviä huolia esille työpaikoilla - toisaalta kyky kestää elämän kriisejä madaltunut
- Demos Helsingin skenaarioraportti Työ2014 (2017): digitalisaatio, globalisaatio, väestön ikääntyminen, palkkatyön polarisaatio (matalapalkkatyöt lisääntyvät), sekatyöt (ammattinkuvat katoavat), tarvitaan uudenlaisia kyvykkyyksiä - kaikilta
- Työelämän myytit ja todellisuus 2017: muutosta liioitellaan ja unohdetaan, että muutosta on aina ollut - nykyinen muutos jopa hidasta verrattuna 1960- ja 1970-luvuille ja esim. 1990-luvun digitalisoitumiselle. Kokoaikainen palkkatyö ei ole mihinkään katoamassa- tosiasiasa työsuhteen ovat pidentyneet, eivätkä määräaikaiset työsuhteet ole 2000-luvulla lisääntyneet. Työelämän murros ei näy tilastoissa (Satu Ojala HS 2016).
- TEM analyysi nuorten työelämästä 2017; nuorten osallistuminen työelämään muuttunut (työllisyysaste, eteneminen, kokevat työelämän laadukkaana)

Nuoret työelämässä ja työelämän ulkopuolella:

- 1) Työkyvyttömyyseläkkeet: päivittäin 5-8 alle 30-vuotiasta työkyvyttömyyseläkkeelle mt-häiriöiden vuoksi
- 2) Työttömyys: nuorten työttömyysaste 10,4 %, väitöskirja 2016; suuri osa työttömistä on työkyvyttömiä
- 3) NEET-nuoret: 2012 55 000 - lähes viidennes nuorista kuuluu neet-nuoriin
- 4) Työelämässä:
 - Brittitutkimus 2017: Nollatuntisopimuksilla suora yhteys nuorten mielenterveyteen
 - Hankkenin tutkimus 2016: asiantuntijatyössä olevat nuoret palavat loppuun
 - Työpajat 2016; yhä enemmän mielenterveysongelmista ja näköalattomuudesta kärsiviä nuoria

Käytössä olevat keinot

- 1) Valtiolliset kehittämissuunnitelmat ja mielenterveys- sekä nuorisopolitiikka: Mieli 2009 -ohjelman suositukset, hallitusohjelmassa Edistetään terveyttä ja hyvinvointia, mutta myös LAPE ja OTE, Nuorisotakuu väliriihessä 2017 Ohjaamoiden vakiinnuttamiseksi, STEA:n ja ESR:n hanketoiminta
- 2) Järjestöjen tuki: Nuorten työpajayhdistys, Nuorten ystävät, Suomen mielenterveysseura, Mielenterveyden keskusliitto, Kuntoutussäätiö, Diakonissalaitos ja -säätiö
- 3) Hoito, kuntoutus: (TTL 2015): hoitoon hakeutumisen kynnys on madaltunut, hoito edelleen painottunutta lääkehoitoon. Kolmannes siirtyy kuntoutuksesta työelämään (koulutuksella, työkokemuksella, saadulla hoidolla ja sairauden luonteella suuri merkitys), nuorista n. 6% saa kuntoutusta.
- 4) Siirtymät työelämään: (Gradu 2016) 80% siirtyy työelämään tai opiskelemaan, työmarkkinoiden ulkopuolelle 6% - koulutuserot suurin selittävä tekijä
- 5) Työelämän tukikeinot: työterveyshuolto
- 6) Kehittämistarpeita:
 - NTV ja THL konsortiotutkimus 2015; syrjäytyminen yhteydessä mt-ongelmiin, nuoret kaipaavat päivystysluonteista apua, yhtä luottohenkilöä, henkilökohtaisia palveluja, nuorten kanssa työskentelevät kokevat vaikutusmahdollisuudet heikkoina, nuoret ovat motivoituneita pääsemään elämässä eteenpäin
 - Pirstaleinen palvelujärjestelmä

Kiitos!

www.vamlas.fi

karoliina.ahonen@vamlas.fi